

Beslutningsforslag nr. **B 49**

Folketinget 2014-15

Fremsat den 19. december 2014 af Özlem Sara Cekic (SF) og Jonas Dahl (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om obligatorisk indsats for børn som pårørende

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af indeværende samling at fremsætte lovforslag, der sikrer, at der indføres en obligatorisk indsats overfor børn op til 18 år, som er pårørende til alvorligt fysisk syge, sindslidende, selvmordstruede eller misbrugere. Indsatsen skal omfatte oprettelse af et nationalt kompetencenetværk, udnævnelse af børneansvarlige på alle afdelinger på sygehusene og indførelse af en informationspligt over for børnene, således at det almindelige sundhedspersonale har pligt til at informere og støtte børn som pårørende ved behov.

Bemærkninger til forslaget

Baggrund for forslaget

Med beslutningsforslaget skal indsatsen for børn som pårørende sikres. Dette bunder i, at børn, der vokser op som pårørende til forældre eller søskende, som er alvorligt fysisk syge, sindslidende, selvmordstruede eller misbrugere, er i en udsat position og ofte ikke ender med at få ordentlig information, hjælp eller støtte fra det offentlige, når de har behov for det.

Forskning peger på, at børn, som er pårørende til voksne, der er syge, påvirkes meget. Det kan få en meget konkret indflydelse på børnenes hverdag, da mange børn oplever, at de bliver nødt til at påtage sig en grad af omsorgsopgaver i hjemmet. Se f.eks. rapport fra det norske Helsedirektorat, 2011, »Oversigt over Helse- og omsorgsdepartementets satsning for barn som pårørende 2007-2010«, s. 15-16. Det kan være alt fra følelsesmæssig støtte, praktisk hjælp, skift af plastre/forbindinger, tilkaldelse af hjælp fra myndighederne i akutte situationer til videreformidling af den voksnes behov til andre offentlige instanser i ikkeakutte situationer. Disse børn oplever ofte en høj grad af utryghed i deres tilværelse og er mere udsatte for selv at udvikle psykiske lidelser senere i livet.

En del af de problemer, børnene oplever i deres hverdag, skyldes, at de bruger mange ressourcer på bekymringer, som er knyttet til forældres eller søskendes sygdom. Dette kan medføre koncentrationsproblemer, opmærksomhedsforstyrrelser, rastløshed og i nogle tilfælde angst. Det kan også medføre usikkerhed i forbindelse med uddannelse, en del dropper ud af skolen eller anbringes uden for hjemmet, hvilket i sig selv udgør en risikofaktor. Der henvises til rapport fra det norske folkehelseinstitutt, 2011:4, Torvik og Rognmo, »Barn av foreldre med psykiske lidelser eller alkoholmisbruk«.

En undersøgelse fra 2009 viser, at sundhedspersonalet oplever frustration over mangel på uddannelse, supervision og retningslinjer for deres møde med mindreårige børn, som er pårørende til alvorligt syge forældre eller søskende. Der henvises til Sygeplejersken 2009; (19) : 44-49, og rapporten »Børn som pårørende på hospitaler: Praksis udfordringer og behov«, Kræftens Bekæmpelse, 2009.

Norske erfaringer

Både Norge, Sverige og Finland har indført lovgivning, der forsøger at klæde børn bedre på til rollen som pårørende. I Norge har man konkret pålagt de sundhedsansatte en pligt til at informere børn som pårørende (spesialisthelsetjenesteloven, § 10a). Denne informationspligt gør, at sundhedspersonalet ikke længere kan bruge tavshedspligt som et værn mod at informere børnene.

En lovgivning der forpligtiger de sundhedsansatte til at informere børn, som er pårørende, sikrer således opmærksomhed over for børnenes behov og giver sundhedspersonalet konkrete retningslinjer for, hvordan de skal agere i sådanne situationer, hvis der er behov for det.

I Norge er loven implementeret ved oprettelse af et nationalt kompetencenetværk (http://www.sshf.no/pasient_/kompetansentre_/barnsbeste), som koordinerer, strukturerer og systematiserer arbejdet med børn som pårørende. Den norske model er struktureret om udpegelsen af en enkelt børneansvarlig på hver afdeling og et par børneansvarlige koordinatore på hvert sygehus foruden det nationale kompetencecenter. Disse medarbejdere er ikke forpligtiget til at være dem, der løfter opgaven med at indgå i samtaler med børnene, men har til opgave at sikre implementeringen og hjælpe til, at der tages relevante initiativer på afdelingerne.

Forslaget

Der findes allerede mange gode tiltag rundt om i landet, som sætter fokus på børn som pårørende. Som eksempler kan nævnes familieambulatorier, hjælpeorganisationer som Børn, Unge & Sorg etc. Samtidig har Sundhedsstyrelsen også i 2012 givet anbefalinger til sundhedspersoners møde med børn til pårørende (Nationale anbefalinger for sundhedspersoners møde med pårørende til alvorligt syge, s. 37-44). Som en del af finansloven 2015 blev der desuden afsat en pulje på 20 mio. kr. til en konkret indsats for børn som pårørende til psykisk syge og misbrugere. Med nærværende forslag ønskes en systematisering af denne indsats og en bedre videndeling på tværs, så man kan sikre et stabilt tilbud i hele landet.

En sådan struktur bør tage udgangspunkt i den norske model, således at der er en koordineret opmærksomhed på børnene, når en forælder eller søskende kommer i behandling. Dette indebærer, at man taler med børnene ved behov, og at man informerer børnene om, hvad der sker med deres forældre eller søskende, ligesom sundhedspersonalet også har ansvar for at tage kontakt til hjemkommunen om børnenes situation med forældrenes samtykke i tilfælde, hvor det er nødvendigt. Det samme skal gælde, hvis en af barnets forældre eller en anden voksen, som barnet har bopæl hos, uventet dør.

Der gives på nuværende tidspunkt ikke systematiseret hjælp til børnene til, at de kan forstå forældre og søskendes sygdom eller mødet med sundhedsvæsenet. Forslagsstillerne foreslår på denne baggrund, at alt sundhedspersonale, både praktiserende læger og hospitalspersonalet, med en ny lovgivning får pligt til at informere og ved behov hjælpe og støtte børn, som er pårørende til forældre eller søskende, der er alvorligt fysisk syge, sindslidende, selvmordstruede eller misbrugere.

Alle sygehuse skal derfor udnævne en eller flere børneansvarlige koordinatore, og hver afdeling skal have en børneansvarlig, som skal følge op og skabe bevidsthed blandt personalet om, at børn som pårørende skal tales med og støttes. Der bør oprettes et nationalt kompetencenetværk, som har til opgave at systematisere og strukturere vidensdelingen og indsatsen for børn som pårørende i sundhedssystemet.

Dette forslag har taget udgangspunkt i Sundheds- og Forebyggelsesministeriets ressortområde, men forslagsstillerne

mener, at samme systematiserede pligt til at agere, når børn oplever at være sekundært ramt, også burde være gældende inden for andre relevante ressortområder, f.eks. socialområdet.

Det vurderes, at udgifterne til at oprette et kompetencenetværk og til uddannelse af børneansvarlige koordinatører ligger på omkring 10 mio. kr. Forslaget finansieres som en del af væksten i det offentlige forbrug.

Skriftlig fremsættelse

Özlem Sara Cekic (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om obligatorisk indsats for børn som pårørende.

(Beslutningsforslag nr. B 49)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.